

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۲۹ اردی بهشت ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - اقتراع شعب
- ۳ - قرائت گزارش کمیسیون عرایض راجع با آقای گلشائیان
- ۴ - بقیه شور دوم لایحه املاک و گذاری راجع بماده نوزدهم و مواد الحاقیه
- ۵ - مواعید دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس نیم ساعت بظاهر بریاست آقای حسن اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس روز ۲۷ اردی بهشت ماه را آقای (طوسی) منشی خواندند

- شعبه اول - آقایان : اراقی - دکتر لاهمان - اصفهانی - فرمانفرمائیان - مسعودی خراسانی - منصف - مهدوی - تهرانچی - ملاش رحمت سیمینی - محمد ضیائی - مهذب - مستشار - بهبهانی - معینی - خلیل حریری - دکتر ضیاء - پارسا - سلطانی - نقابت - امازی - دهستانی .
- شعبه دوم - آقایان : طوسی - معتصم سنکک - مؤید نابتی - جلیلی - نوبخت - اوحدی - اقبال - دکتر تاج بخش عطاء الله پالیزی - دکتر طاهری - چایچی - ابراهیم

- ۱ - تصویب صورت مجلس | رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ آقای دهستانی دهستانی - بنده قبل از دستور عرض داشتم . رئیس - صورت مجلس تصویب شد .
- ۲ - اقتراع شعب | رئیس - برای تعیین شعب اقتراع میشود . عده حضار ۱۲۶ نفر بهر شعبه ۲۱ نفر میرسد . (آقای بدیل سیمینی اقتراع نمودند و نتیجه بقرار دیل حاصل شد)

این مذاکرات مشروح پنجاه و ششمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غالبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غائب با اجازه - آقای فاطمی
- غائبین بی اجازه - آقایان : توابت - کوردزینا - ناصری - شجاع - اکبر - مهذب - جلانی - دکتر ادهم - دهستانی - آصف - صادق وزیري - کرگانی
- دیر آمده با اجازه - آقای طباطبائی
- دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : رضوی - مؤید نابتی - مؤید

سمیعی - اورنگ - فروهر - شجاع - رفیعی - تولیت -
 مشار - ربکی - هدایت - شهابنگ -
 شعبه سوم - آقایان : دکتر جوان - صفاری - دشتی -
 محیط - کامل ما کوئی - موقر - دکتر سنک - مکرم افشار -
 طباطبائی - ملک مدنی - منشور - ناصری - روحی - فرخ -
 اعتبار - ساکینیان - نواب یزدی - جهانشاهی - لیکپور -
 مؤید احمدی - امامی .
 شعبه چهارم - آقایان : حسن اسفندیاری - ملک زاده
 آملی - هدایت الله پالیزی - صفوی - طباطبائی نائینی -
 اصرتیان - رضوی - افشار - لاریجانی - ذوالقدر - اردبیلی -
 یمن اسفندیاری - لیکوانی - دکتر قزل باغ - محسن صدر -
 ناهید - شاهرودی - دکتر ادهم - انوار - ملایری - مخبر
 فرمند .

شعبه پنجم - آقایان : فریدونی - گودرزیا - دولتشاهی -
 بیات - معتضدی - مشیردوانی - هاشمی - فیاض - یار احمدی -
 فتوحی - افخمی - اصفهانیان - مسعودی - آزادی - دکتر
 غنی - امیر ابراهیمی - دکتر ملک زاده - پناهی - فرشی -
 امیر تیمور - رستم کیو .
 شعبه ششم - آقایان : خسروشاهی - دکتر افیسی -
 شیرازی - کاژرویان - ثقة الاسلامی - فاطمی - سزاوار -
 جلالی - شه دوست - عزیزی - حمزه تاش - رهبری - اکبر -
 دادور - مؤید قوامی - معدل - مقدم - مرآت اسفندیاری -
 دکتر سمیعی - ارگانی - بوداغانیان .
 رئیس - آقایان هیئت رئیسه خودشان را معین خواهند
 کرد و کمیسیون عرایض و کمیسیون مبتکرات را معین
 می کنند .

**[۳ - فرانت گزارش کمیسیون عرایض راجع
 به آقای گلشالیان]**

رئیس - آقای ارگانی .
 (آقای مارگانی گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی را
 راجع بنام آقای گلشالیان این قسم خواندند)
 کمیسیون عرایض و مرخصی نسبت بنامه آقای عباسقلی
 گلشالیان وزیر سابق بازرگانی راجع بموضوع اجازه صدور

مطابق مقررات ثبت بنام صاحب حق در دفتر املاک ثبت
 خواهد شد و سند مالکیت اعلیحضرت شاه سابق باطل میشود
 و در غیر این دو صورت چنانچه سند مالکیتی بنام اعلیحضرت
 شاه سابق صادر شده باشد ابطال و کسبیکه حکم این هیئت
 بنفع او صادر شده است طبق مقررات درخواست ثبت خواهد
 نمود و مطابق قواعد عمومی با او رفتار خواهد شد - بدون
 درخواست ثبت نیز اشخاص میتوانند اگر حقی بر یکدیگر
 داشته باشند نسبت باین املاک یا وجهی که دولت در عوض
 این املاک پرداخته است در دادگاهها طبق مقررات عمومی
 اقامه دعوی نماید .

تبصره ۱ - هر گونه نقل و انتقال و هر قسم قراردادی که
 بطور تنبانی و بضرر صاحبان املاک از تاریخ اول شهر بور ماه
 ۱۳۲۰ تا تاریخ صدور رأی یهائی اعم از رسمی و غیر رسمی
 بهر عنوان راجع باین املاک انجام شده باشد از درجه اعتبار
 ساقط است - دادگاهها و هیئت های رسیدگی با آنها ترتیب
 اثر نباید بدهند و اسی حق الوکاله یا کار مزد مطابق تعرفه
 وزارت دادگستری مشمول این قسمت نخواهد بود .

تبصره ۲ - قرار سقوطهاییکه در خلال دادرسی راجع
 باملاکی که بتصرف پادشاه سابق درآمده صادر گردیده از
 تاریخ اجرای این قانون تا ۲۰ روز قابل پژوهش و فرجام
 است و بهر حال جریان کار در دادگاههای عمومی تعقیب میشود
 تبصره ۳ - هیئت رسیدگی در مورد املاک غصب شده
 مذکور در بند الف ماده ۱۴ ضمن صدور حکم برد عین ملک
 نسبت به پرداخت عوائد و محصول ملک نیز از تاریخ تقدیم
 دادخواست تا روز اجراء حکم رأی خواهد داد - مخبر
 کمیسیون دادگستری

دشتی - این گزارش باید طبع و توزیع شود حالانکه میشود
 مطرح کرد . باید بماند برای جلسه آتی (صحیح است)
 دکتر طاهری - بلی باید طبع و توزیع شود
 اقبال - باید چاپ شود

اعتبار - نا طبع و توزیع نشده نمیشود مطرح کرد
 نقابت - مخبر کمیسیون دادگستری - مانعی ندارد
 مطرح شود

دشتی - باید رویش مطالعه شود (صحیح است)
 مخبر - این موضوع سابقه دارد در خود مجلس و راجع
 بهمین قانون املاک در مورد اصلاحات ماده ۱۴ که در اینجا
 طرح شد پیشنهادانی راجع بماده ۱۴ از طرف آقایان رسید
 و در مجلس هم قابل توجه شد و ارجاع شد به کمیسیون
 و کمیسیون دادگستری هم رسیدگی کرد و گزارش داد و
 صبح اول وقت جلسه بعد در مجلس رسیدگی شد . . .

دشتی - آن هم غلط بوده است سابقه که در مقابل
 نظامنامه دلیل نمیشود آقا

مخبر - خوب رأی دادید گزارشش هم تقدیم شد و اینجا
 مطرح شد و مورد تصویب هم واقع گردید این هم بنا بر آن
 سابقه مقتضی است در مجلس مطرح و تصویب شود معذک
 لزوم طبع و توزیع کردن یک پیشنهاد بر طبق نظامنامه تابع
 یک مقررات کلی است اگر این پیشنهاد را هم آقایان آنچور
 تشخیص میدهند اشکالی ندارد طبع و توزیع شود و از دروز
 معطلی هم زحمتی وارد نمیشود معذک اگر با این نظر مخالف
 و موافقی نیست باید رأی گرفته شود .

دشتی - رأی نمیخواهد آقا صریح نظامنامه است . آقای
 رئیس باید مژ نظامنامه را عمل کنند نظامنامه را هر شاعت که
 نمیشود تغییر داد . باید مژ نظامنامه عمل شود و خیر طبع و توزیع
 شود . (صحیح است)

مخبر - سابقه دارد در مجلس
 دشتی - سابقه غلط است
 دکتر ملک زاده - طبق نظامنامه باید چاپ شود آوقت
 مطرح شود

ملک مدنی - صحیح است
 اعتبار - اجازه می فرمائید ؟
 رئیس - بفرمائید

اعتبار - بنده خیال میکنم مطلب نظری نیست و تکلیف این
 کار را نظامنامه معلوم کرده است آقای رئیس هم البته باید
 رویه شان را تطبیق بفرمایند با اجرای نظامنامه از این جهت
 باید مقرر بفرمائید لایحه طبع و توزیع شود چون این خبر

قضیه را بکلی منقلب کرده است. مجلس شورای ملی یک نظریه داشت و نظریه خودش را هم رأی داد و اظهار نمود ولی در کمیسیون داد کستری این بکلی عوض شد و ما باید این خبر را مطالعه کنیم و باخواندن آقای طوسی که ما نمی دانیم چه تغییراتی کرده است و بچه صورت در آمده است. از این جهت امر بفرمائید این را چاپ کنند و توزیع کنند و در جلسه آتی معارض شود بعد هم هر تصمیمی مجلس شورای ملی گرفت البته مطاع است.

رئیس - البته. این کاری ندارد طبع و توزیع میشود که با اطلاع آقایان برسد.

هژیر احمدی - پس مواد الحاقیه را بخوانند.

دکتر ملک زاده - نمیشود آقا

مخبر - مانعی ندارد که مطرح شود (صحیح است)

رئیس - مواد الحاقیه خوانده میشود:

طوسی - این ماده الحاقیه که الان قرائت میشود در حدود سی و دو سه امضا دارد:

نظر بانسکه شهرداری تهران در ظرف بیست سال گذشته بیشتر درآمد خود را بمصارف ساختمانهای شاه سابق رسانیده و فعلاً مدعی است از این بابت تقریباً سیصد میلیون ریال طلبکار میباشد که همین قضیه موجب وقفه در پیشرفت امور سیاسی شهر تهران گردیده است به علاوه شهرداری تهران فعلاً در مقابل یک مشت طلبکار بودن داشتن محل برای پرداخت واقع شده که غالباً ورقه لازم الاجرا بر علیه شهرداری صادر نموده اند و از طرفی اهالی پایتخت که خود شاهد و ناظر می باشند تصدیق دارند که شهر تهران احتیاج بیک سلسله اصلاحات فوری دارد که با وضعیت حاضر انجام این اصلاحات امکان پذیر خواهد بود بنابراین ماده الحاقیه زیر را در باب قانون استرداد تقدیم و تقاضای تصویب آنرا داریم.

الحاقیه - طرز رسیدگی بمطالبات شهرداری تهران از منقول و غیر منقول مطابق مقررات قانون گذاری بعمل خواهد آمد.

دور رأی هیئت رسیدگی و تشخیص

مطالبات شهرداری دولت مکلف است از عوائل املاک و اگذاری و اعیان مهمانخانهها و مستغلات و ساختمانها معادل طلب تشخیص شده شهرداری و اگذار نماید

طوسی - در حدود سی و پنج تنش امضا دارد

جمعی از نمایندگان - امضاها را بخوانید

طوسی - لازم است امضاها را بخوانم

امیر تهمور - بلی بخوانید

سزاوار - اجازه میفرمائید توضیح بدهم

رضوی - آن کسی که اول امضا کرده است او را بخوانید

انوار - بگذارید آقای سزاوار توضیح بدهد

رئیس - بفرمائید

سزاوار - عرض کنم البته آقایان تصدیق میفرمائید که

از سال ۱۳۰۷ شمسی بعد وضعیت شهرداری طوری بوده است

که غالباً املاک شاه سابق را که در هر کجا ساختمان میکرد

بیشتر آن ساختمانها یا یک قسمت خیلی مهمش بوسیله

شهرداری انجام میشد هم از جهت کمک مالی و هم از جهت

وسائلی که شهرداری در دست داشته است (صحیح است)

و آنها را شهرداری انجام میداده است. این قسمت در دفاتر

شهرداری منعکس نیست البته یک ترتیبی بوده است که یک

قسمتش روشن نیست در خارج و یک قسمتش هم خیلی روشن

است و میتوان این قسمت ها را از دفاتر شهرداری بیرون آورد

حالا صرف نظر از اینسکه بودجه شهرداری شاید دو نلک یا

اصفش ' نصف بیشتری بمصرف این کار میرسید (صحیح است)

کما اینسکه در سال گذشته دو میلیون و نیم شهرداری را که

انجمن شهرداری نتوانست موافقت کند ورأی بدهد و تصویب

کند دو میلیون و نیم از بودجه شهرداری بمصرف ساختمانهای

شاه سابق رسیده بود (صحیح است) و روی همین اصل ساختمانهای

خود شهرداری و کمکهائی که باید بکنند نسبت بوضعیت شهر

و همچنین از نظر بهداری و کمک بسایر مؤسسات شهر معطل و معوق مانده بود بواسطه نداشتن محلی برای این. اخیراً

شهرداری تهران مواجه شده است با یک مشت طلبکارانش که این طلبکاران همین پولها را میخواهند یعنی یک مشت

مردمانی هستند که ساختمانهای برای آنجا کرده اند حالا پولشان را از شهرداری میخواهند یکقسمت مصالح ساختمانها است که برای آنجا خریداری شده و شهرداری واسطه بوده

و حالا از شهرداری مطالبه میکنند و محلی برای پرداخت آنها نیست و مدتی است که این جریان هست بین دولت و شهرداری

و مذاکره در جریان هست برای اینسکه یکقسمت کمکی از این محل بشود شاید شهرداری بتواند لاقول جواب طلبکاران را

بدهد علی هذا بنظر بنده نسبت باین قسمت برای اینسکه

رسیدگی شود آقایانی که این پیشنهاد (ماده الحاقیه) را

امضاء نموده اند اینطور در نظر گرفته اند که قرائت شد و نسبت

بمیزان و مبلغ رسیدگی کنند و پس از اینسکه تشخیص شد

آوقت از این محلها ' مهمانخانه ها و ابنیه وا گذر کنند که

شهرداری آنها را بتواند بفرشد هم بتواند بقر و شش بدست آورد

بمصارف خودش برساند و احتیاجات شهر را که مانده است

تأمین کند (صحیح است)

وزیر دادگستری - بنظر بنده بدو جهت این پیشنهاد

نمیتواند ضمیمه این لایحه بشود یکی اینسکه اولاً

رضوی - صحیح است

طباطبائی - چه چیز صحیح است؟ هنوز هیچ چیزی

نگفته اند که میگویند صحیح است (خنده نمایندگان)

وزیر دادگستری - این مبلغ سیصد میلیون است که اینجا

ذکر شده است قطعاً غلط است

سزاوار - اینطور نیست - صحیح است

وزیر دادگستری - منجزاً عرض میکنم که فرستادیم

رسیدگی کردیم در شش هفته قبل و معلوم شد بهیچوجه

حسابی از بابت این سیصد میلیون تنظیم نشده و وجود

خارجی ندارد

طباطبائی - اینطور نیست آقا

وزیر دادگستری - ثانیاً دولت اقدام کرده است یک

کمیسیونی معین کرده است و اشخاصی را معین کرده است

که بروند و رسیدگی کنند. مطالباتی شهرداری دارد که این مسلم است و باید پرداخته شود دولت هم معین کرده است

کسانی را که بروند رسیدگی کنند و آنچه واقعاً طلب شهرداری است پرداخته شود و بنظر بنده عمل شهرداری و دولت غیر از عمل مردم و دولت است. این يك موضوعی است

خارج و يك مطالباتی ممکن است شهرداری داشته باشد

طباطبائی - ممکن است کدام است. قطعی است آقا

وزیر دادگستری - دولت هم البته مورد توجه قرار خواهد

داد و دارد رسیدگی میکند اشخاصی را فرستاده است که

رسیدگی کنند و بعد که معلوم شد البته میپردازد و فعلاً هم

وزارت دارائی مبلغی از همین بابت ها پرداخته و داردمیپردازد

که کمک بکار شهرداری بشود و بنظر بنده جا ندارد که ما

این را وارد در این قسمت لایحه بکنیم.

اعتبار - اجازه میفرمائید؟

رئیس - آقایانی که عضو کمیسیون دادگستری هستند

میتوانند صحبت کنند.

اعتبار - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

اعتبار - این پیشنهاد نیست این ماده است و میشود در

صحبت کرد همه کس میتواند حرف بزند و اظهار نظر کند

(صحیح است).

ملک مدنی - اجازه میخواهم.

رئیس - بفرمائید.

ملک مدنی - این موضوع شهرداری و محاسبات او و

رسیدگی بوضعیت آنجا یکی از مسائلی است که بنظر بنده

بعلاوه اینکه پیشنهاد شده مورد دار که آدم در اطرافش صحبت

کند. این حساب چندین ساله شهرداری و این پولهایی که

در آنجا مصرف شده باید رسیدگی شود و همینطور که

آقای وزیر دادگستری اینجا فرمودند رسیدگیهای دقیقی

باید بشود اما متأسفانه گفته میشود که بنا هست رسیدگی شود

ولی آثاری از این رسیدگی ما نمی بینیم و بنده تقاضی میکنم

و عرض میکنم اینجا شهرداری تهران تمام درآمدها را کتباً این شهر دارند میدهند (صحیح است) از هر يك دسته

سبزی هم که وارد این شهر میشود عوارض شهرداری میگیرند

و در گذشته هم وضعیت شهرداری برهیچکس پوشیده نیست (صحیح است) که چه کرده اند و همه مردم علاقمند بر رسیدگی باین موضوعات هستند (صحیح است) همه میدانند که شهرداری وضعیت فوق العاده اسف آوری داشت و همه نگران بودیم که خوب چرا این پولها حیف و میل میشود و بیک مصارفی میرسد (بعضی از نمایندگان - حالا هم همینطور است) بنابراین دولت و نماینده دولت آقای وزیر دادگستری که اینجا تشریف دارند وظیفه اش این است که اولین قدم را بردارد و حساب چندین ساله شهرداری را رسیدگی کند یک گزارشی هم برای استحضار عامه و مجلس شورای ملی بدهند که این رسیدگی شد و فلان مبلغش خرج فلان کار شده یا به یک مصارف اختصاصی رسیده است (اینها جزء بیت المال مہملین شده است) و فلان مبلغ زیر و رو شده است و بقییده بنده تا جلوی این کارها گرفته نشود و تا این کارها تصفیه نشود اصلاً ما نمیتوانیم وارد در این اقلام بشویم مثل اینکه قرار بود که رسیدگی بحساب وزارت جنگ شود چون در این هفده هجده ساله بنده همیشه عضو کمیسیون بودم هیچوقت بودجه وزارت جنگ در اینجا نیامد در اوایل شهر یور ماه سال قبل که این تغییرات پیدا شد تا خواهش کردیم که حالا که دولت میخواهد یک قدمهایی بردارد بحسابات وزارت جنگ را یک رسیدگی بکنند و یک راپرتی بدهد که ما بدانیم در این مدت شانزده هفده سال در وزارت جنگ چه جریاناتی بوده و چه شده و چه نشده و از آنوقت تا بحال حسابش چیست سال گذشته بنده خاطر دارم که خود بنده در اینجا صحبت کردم و متأسفانه هیچ خبری از رسیدگی نشد الان هم ماه دوم سال است و بودجه تفصیلی خودشان را بیاورده اند بمجلس و بنده خواهش میکنم آقای وزیر دادگستری این موضوع را در هشت وزراء که تشریف دارند مطرح کنند و تصمیم مقتضی برای این کار بگیرند که مجلس شورای ملی مطلع شود که هم شهرداری چه کرده و چه میکند و هم در گذشته وزارت جنگ چه جریاناتی داشته زیرا این دو قسمت از جاهائی بوده است که هیچ نوع کنترلی در گذشته نداشته و لازم است

مأمورین بلدیہ و با عوائد بلدیہ و بودجه بلدیہ تأمین شده است و ساخته شده است (صحیح است) حالا هم باید مال دولت باشد و از بابت طلبشان هم مراجعه میکنند بدولت ، بشهرداری ، (دستی - بدولت) و مطالباتشان را میگیرند . رئیس - آقای ثقة الاسلامی -

ثقة الاسلامی - بنده با این ماده الحاقیه مخالفم بجهت اینکه اگر آقایان توجه بفرمایند تمام این پولهاییکه خرج شده مال تمام مملکت است ، خصوصاً آذربایجان در این بیست سال اخیر بکلی از پا در آمده است تبریز که یکی از شهرهای قشنگ ایران بود حالا بیک تل خاکی مبدل شده است هشت سال بلکه ده سال تمام است که در آنجا یک سیلی آمد و رودخانه را خراب کرد سدی بستند و پولش را هم از اهالی گرفتند و واقعاً خجالت دارد که آدم این جا بگوید در آن شهر هشت تا پل قشنگ خراب شده و فعلاً دو تا پل چوبی بسته اند و آقایان میگویند شهرداری تهران شهرداری تهران به بینیم بودجه اش چقدر بوده است و در این بیست سال چقدر هم بدولت داده است پس باید دو بیست میلیون تومان عایدات داشته باشد که هم شهر تهران را آباد کند و هم قصور سلطنتی را اگر این ماده الحاقیه کافی برای این نظر باشد پس باید تمام ادعاهای آذربایجان تأمین شود بجهت اینکه تمام متمولین آنجا را خاکستر نشین کرده اند امروز ما این جا یک ماده الحاقیه میخواستیم پیشنهاد کنیم گفتند که این پولها مال ملت است ملت ایران این پولها را داده است ملت هم مال دولت است اگر بنا باشد این هم جزو اموال منقول است سی میلیون تومان در آن موقع از وراث مرحوم اقبال السلطنه گرفته اند و چندین میلیون تومان از خوانین اردبیل گرفته اند و تمام آذربایجانها در این بیست سال چاپیده اند اگر بنا باشد که این را غرما بکنند باید برای تمام مملکت غرما بکنند این که میخواهند املاک را بدهند املاک مال اشخاصی است برده شده باید بآنها داده شود ولی پولی که خرج شده است اگر بخواهند پس بدهند ما آذربایجانها راضی نیستیم سایر ایالات هم همینطور (صحیح است) والا با این ماده الحاقیه میگویند

دولت باید بدهد خوب دولت از کجا بدهد دولت باید از جیب مردم بدهد از جیب تمام مملکت بدهد ما تبریز را مختصر حسابی کردیم که دولت وقت در عرض این دوسه ساله چهار میلیون تومان پول بلدیہ و تعمیر غله و غیره از تبریز گرفته است حالا که مالیه میگوید من پول ندارم چرا ندارد ؟ اگر بنا باشد که بدهند باید هر چه از ایالات گرفته شده به آنها برگردد .

رئیس - آقای بیات .

بیات - بنده نمیدانم این پیشنهاد بچه صورتی مطرح شده بجهت اینکه اگر صورت پیشنهاد باشد که باید یک نفر موافق صحبت کند و یکی از اعضا کمیسیون هم جواب بدهد اگر قبول کردند که بر میگردد بکمیسیون و الا رأی گرفته میشود این پیشنهاد که مطرح شده است همه آقایان دارند صحبت میکنند و بنظر بنده این ترتیب موافق نظامنامه نیست و اگر از طرف مقام ریاست سؤال شده باشد که دولت یا مخبر قبول بکنند که ماده بشود آنوقت ممکن است همه در اطراف صحبت کنند اما وقتی که ماده نیست و پیشنهاد است گمان میکنم ما حق صحبت نداریم و وقت تلف میشود و حالا هم بنده عرض میکنم بنده اصولاً مخالفم همانطور که آقای وزیر دادگستری صحبت کردند طرف اشخاصی نیستند که قانونی برایش بگذرانیم هر دو دولت است بلدیہ است شهرداری است طلب هم اگر هست مال دولت است باید دولت کاملاً بحساب شهرداریها رسیدگی کند همانطور که آقای سزاوار فرمودند هر سالی دو میلیون و نیم از این ها خرج املاک اختصاصی شده است حالا آقایان پیشنهاد میکنند که این را بگیرند و صرف شهرداری تهران بکنند شهرداری یک کارهایی دارد که با اینکه پول هم لازم ندارد و ابداً توجه نمیکنند این اطراف شهر را امروز ملاحظه بفرمائید مثل دهات سابق دارند جا میسازند پس فردا بلدیہ بخیال میافتد و مرتبه هر چه این مردم بیچاره ساخته اند خراب میکنند و یک خسارت عمده بگردن مردم می اندازد (ببیل سمیعی - دیگر جرأت نمیکنند) از امروز باید از این قسمتها جلو گیری شود و

که وضعیت این دو جا روشن شده و از جریان گذشته و حال آن عامه مردم مستحضر شوند (صحیح است) .

وزیر دادگستری - بنده راجع بشهرداری عرض کردم که دولت اقدام کرده است و مشغول رسیدگی هستند و عنقریب ممکن است صورت حسابش منتشر شود و البته باید منتشر شود راجع بوزارت جنگ هم از همان وقت اقدام شده است و مشغول هستند البته تصدیق میفرمائید که ترتیب و تنظیم یک حساب شانزده هفده ساله وزارت جنگ کار پنج ماه و شش ماه نیست که بشود ازش نتیجه گرفت و باید دقت شود و وقت کافی لازم دارد و البته بعد از اینکه رسیدگی کردند و نتیجه معلوم شد هم آقایان متوجه خواهند شد و هم باطلاع عامه خواهد رسید .

رئیس - آقای امیر تیمور

امیر تیمور - بنده هم با این پیشنهاد مخالفم و علت مخالفت بنده هم این است البته فرمایشات آقای سزاوار را تکذیب نمیکنم ممکن است شهرداری و جوهری را بمصرف مخارج خصوصی ساختمانهای شاه سابق رسانده باشد اما آن مخارج مربوط به درآمد املاک و اینها نیست مخارجی که شهرداری کرده است مربوط بیک موارد خاصی بوده است که اگر هم بنا باشد تأمین شود از آن موارد باید تأمین شود این املاک فعلاً بدولت تعلق گرفته است و جزو خزانه عمومی مملکت است و متعلق بمعوم است البته اگر شهرداری تهران مطالباتی داشته باشد مطالباتش از همان محلی که میخواهد و مصرف حسابش است از همان محل اختصاصی باید تأمین شود .

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - عرض میکنم بنده خواستم خواهش کنم از آقایان اینکه این پیشنهاد را امضا کرده اند پیشنهادشان را تکمیل کنند باین صورت که آنچه شاه سابق دارد از این مقوله که فرمودید متعلق بدولت است و تمام این ساختمانها متعلق بدولت است و اینکه آقای وزیر دادگستری تردید کردند در این حساب ، اینطور نیست تمام این قصور و همه این ساختمانها را همه اهالی این مملکت شاهدند که بدست

نقشه بدهند مردم که مردم روی آن نقشه ها بنا بسازند و درست کنند این نزدیک دروازه شمیران را بروید ملاحظه کنید آقایان شریف ببرند به بنشد این کار که دیگر پول لازم ندارد نه بودجه میخواهد نه چیزی باید فقط توجه بشود اصولاً که این قسمت ها نقشه داشته باشد، در باب طلب شهرداری هم که این جا آقایان پیشنهاد کرده اند این قسمت را هم همانطور که آقای وزیر دادگستری اظهار فرمودند رسیدگی میکنند هر چه شهرداری طلبش تشخیص شد ترتیب پرداخت آنرا خواهند داد چون این عملی که آقایان پیشنهاد کرده اند قبلاً برای آن طرحی پیشنهاد شده که بیک مصرف خیری برسد یعنی به بانک کشاورزی داده شود و بمصرف توسعه و ترقی کشاورزی این مملکت برسد حالا هر چه از سروا که این محل بزاید که بیک مصارفی برسد از یک امر خیری باز میماند، بنده عقیده ام این است که دولت به این ادعائی که شهرداری دارد رسیدگی میکند اگر واقعاً برای کار خیری لازم باشد شهرداری پرداخته میشود و برای آن بدهند مصرف کنند نه این که بیاید جزء بودجه عادی شان آوقت یک امر خیری که در نظر گرفته شده که از محل این پول بشود از بین برود و یک قسمت اصلاحات کشاورزی در این مملکت بعمل نیاید.

رئیس - آقایان متذکر شدند که پیشنهاداتی که میرسد باید یک نفر از امضاء کنندگان توضیح بدهد و یک نفر جواب بدهد اما این پیشنهاد در ماده نیست اینها مواد الحاقیه است و صورت ماده را دارد و تصور میکنم در اینصورت مذاکره در آن مانعی ندارد.

بیات - اجازه میفرمائید
رئیس - بفرمائید.

بیات - عرض کنم کلیه اینها پیشنهاد است چه ماده الحاقیه باشد و چه در مواد پیشنهاد اصلاحی بشود هر کدام این قسمتها باشد فرق نمیکند و مطابق نظامنامه در پیشنهادها گفته شده است که باید آن پیشنهاد دهنده بطور اختصار توضیح بدهد و یک نفر از امضاء کمیسیون هم در

جواب او اظهار عقیده کند و رأی گرفته شود و علاوه بر این قبل از اینکه مطرح شود بایستی از مخبر کمیسیون و وزیر نظر خواسته شود و بعد مطرح شود.
رئیس - آقای اعتبار.

اعتبار - بنظر بنده رویه ای را که آقای بیات میفرمایند اینطور نیست چون مواد الحاقیه بایست که اصلاحی فرق دارد. مواد الحاقیه که الان مطرح است عده زیادی آنرا امضاء کرده اند و هر کدام از امضاء کنندگان میتوانند توضیح بدهند حالا در هر صورتش را که بگیریم یا بگوئیم ماده الحاقیه بایست که چون عده زیادی امضاء کرده اند باید روی آن توضیح بدهند و از این حیث بنظر بنده فقط یک نفر توضیح بدهد و یک نفر هم جواب بدهد کافی نیست.

رئیس - آقای مرآت اسفندیاری.
مرآت اسفندیاری - بنده نمیخواهم خیلی بحث کنم اینجا آقایان میفرمایند این پول مال دولت است خیر آقایان مال شهر است مال مردم است مال عموم مردم است دولت البته باید کمک کند که پول شهر بخود شهر برسد حالا خرج عمارت شده یا خیر دیگر ما هم پیشنهاد کردیم رسیدگی کنند اگر طلبی هست بدهند.

رئیس - آقای جلالی (حاضر بودند). آقای طهرانچی طهرانچی - اگر خاطر آقایان باشد بنده در جلسه گذشته پیشنهادی عرض کرده بودم راجع به اموال منقول آقای وزیر و مخبر کمیسیون به بنده جواب فرمودند که این لایحه راجع به اموال غیر منقول است و مربوط به مطالبات مردم از شاه سابق نیست باین جهت موافقت فرمودند که در این قسمت مذاکره شود این پیشنهاد هم حکم همان را دارد اگر بنا باشد مطالبات بلدی طهران از این محل جبران شود باید مطالبات تمام مردم را داد و ادعای همه مردم را مشمول قرار داد و این یک لایحه ایست مخصوص املاک غیر منقول یعنی املاک واگذاری که عین آنرا اشخاص ادعا دارند مال ما است نه راجع به مطالبات اشخاص از شاه سابق و اصلاً مورد ندارد این پیشنهاد در این موقع مطرح شود.

رئیس - آقای انوار:

انوار - موضوعی را که آقای وزیر عدلیه فرمودند راجع به دولت است و شهرداری بنده واقعاً خیلی تعجب میکنم که گفته میشود دخلی باینجا ندارد تمام چیزهای دخلی باینجا دارد و غیر از اینجا جای دیگری نیست اگر چیزی است که راجع به شئون اجتماعی است باید در مجلس صحبت شود. آمدیم سر موضوع دوم این یک امر غیر واقعی نیست که شما آقای بیات ایراد فرمودید گفتند تحقیق کنند نه اینکه فوراً بروند این املاک را که از پولهای بلدییه ساخته شده است بگیرند بدهند گفتیم تحقیق کنند پیشنهاد کردیم تحقیق کنند که این پولی که همه شاهد بودیم در این مملکت از محل بودجه بلدییه از صدر تا ذیل از ساقه تا شاخه از کارکن و کارمندان تماماً در این عمارات و قصور خرج کردند این پول از آحاد و افراد این شهر گرفته شده و احد واحد اهل شهر شریک هستند این پولی که بزور از مردم گرفته اند همه ذیحق هستند در این حتی پدر زنها هر کس که پول داده است به بلدییه چند نفر آمدند پیشنهاد کردند این پولی که داده اند از برای اصلاحات شهر از برای بهداشت شهر از برای پاکیزگی شهر از برای راحتی مردم شهر برای بهداشت بدبخت هایی که بوی سعادت ندیده اند از برای مردمی که بهشان آب نمیرسد برای این کارها داده اند و رفته اند این پولها را در کاخها خرج کرده اند این را رسیدگی کنید اگر چنانچه از پول بلدییه خرج شده است همان کاخها را واگذار کنید تا بلدییه این پول را بردارد و به طلبکارهای خودش بدهد این را تحقیق کنید چون محل موجود است آن چیزهایی که آنجاها خرج شده است معلوم است از مصالح از آجر و گچ و آهک که اینها را بلدییه بار کرده است برده است آنجا خرج کرده است و حالا بلدییه رحمة الله علیه دستش را رویم گذاشته است همه آقایان میدانند که این شاه حقیقتاً توجه به حال عموم دارد و توجه دارد به آبادی مملکت این را ما پیشنهاد کردیم می رود به کمیسیون موافقت کنند و بعد دولت تحقیق کند هر جور نتیجه داد عمل کنند. اما اینکه آقای طهرانچی فرمودند

فرق است بین حقوق عمومی و حقوق شخصی. این جا حقوق عمومی است ما دفاع از حقوق عمومی میکنیم ما که در این مجلس هستیم و اطلاع داریم که تمام افراد پول داده اند و شریک هستند برای حفظ حقوق عامه ما تقاضا کردیم که محل هم دارد از این محل بردارد و این کار را بکنند و گمان نمیکند هیچ اشکالی داشته باشد و بجائی بر بخورد و ضرر بجائی برسد.

مخبر - عرض کنم مطلب خیلی ساده است و آن این است که شهرداری یک مطالباتی دارد حالا مبنای آن مطالبات هر چه هست مدعی علیه این مطالبات هم دولت علیه ایران خواهد بود اما بنده آن دولت هم که آقای وزیر دادگستری هستند در اینجا گفتند که ما باین مطالبات رسیدگی میکنیم هر چه که صحت داشته باشد و هر چه که طلب داشته باشد میدهیم (طلباتی - از کجا میدهند؟) از همین محل مجلس معلوم است وقتی که مالی منتقل میشود بدیگری و کسی نسبت به محل آن انتقال ادعائی کرد و معلوم شد مدیون است اول بایستی بدعاوی او رسیدگی شود این دعوی را اختصاصاً از جهت جنبه عمومی آن قبول کردند و بنا شد که شهرداری هر چه خرج کرده و طلب دارد رسیدگی شود (ثقة الاسلامی البته همه شهر دارها) البته همه شهر دارها از اعلی حضرت شاه سابق و این مورد خاصی را که ذکر کردند نماینده دولت که آقای وزیر عدلیه هستند گفتند چون این املاک منتقل شده است به دولت ما هم این مطالبات و دعاوی را نگاه می کنیم آنچه قابل قبول است و مستند بیک دلالی است و پذیرفته شد رد می کنیم. بنا بر این مقصود آقایان تصور میکنم حاصل است و مورد از این ماده خارج است.

رئیس - رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن این ماده الحاقیه آقایان بیکه موافقت بر خیزند (عده کمی قیام نمودند) قابل توجه نشد این جایاز ماده الحاقیه پیشنهاد شده اگر تصویب میفرمایند آقایان تمام آنها را رجوع کنیم به کمیسیون (جمعی از نمایندگان - خیر نمیشود برخلاف نظامنامه است) اگر خوانده شود و مطرح شود سه چهار روز وقت مجلس را میگیرد.

عده از نمایندگان - بکیرد اینطور میشود .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - عرض کنم پیشنهاداتی که در مجلس میشود مجلس باید تکلیفش را معین کند یعنی باید درش مذاکره شود اگر آقای وزیر دادگستری و مخبر قبول کردند رأی گرفته شود اگر قابل توجه شد به کمیسیون رجوع میشود و اگر وزیر و مخبر قبول کردند و مجلس هم رأی داد جز لایحه میشود باین جهت ارجاع به کمیسیون قبل از رأی مجلس و مذاکره در مجلس برخلاف نظامنامه و قانون است و بنده تقاضا میکنم جلسه آئینه را هم یکشنبه قرار دهید که خبر کمیسیون طبع و توزیع شود که وقت کافی هم باشد .

۵- موقع و دستور آئینه - ختم جلسه |

رئیس - عرض کنم فردا صبح جلسه خصوصی داریم و برای انتخاب دو نفر نماینده مجلس در کمیسیون نظارت اسکناس مطابق قانون باید در اردیبهشت ماه اقدام شود و بعد از روز پنجشنبه مجالی برای این کار نداریم (عده از نمایندگان یکشنبه جلسه شود) چون پنجشنبه آخر اردیبهشت است عرض کردم بایستی برای انجام این کار جلسه کنیم . اجازه میفرمایند جلسه را ختم کنیم جلسه آئینه روز پنجشنبه سه و نیم قبل از ظهر دستور انتخاب نظار ذخیره اسکناس و لایحه املاک و گذاری .
(مجلس ایستاد بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری